

LUND UNIVERSITY

Serier vi inte minns

Skräckserier för tjejer

Holm, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Holm, H. (2017, nov. 8). Serier vi inte minns: Skräckserier för tjejer.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Renskrivna anteckningar till föredraget Serier vi inte minns: skräckserier för tjejer, hållet för Seriefrämjandet Skåne den 8: november 2017 på Rum för Serier, Malmö.

Inledning

(BILD 1)

Jag vet inte riktigt var och hur det blir naturligt att börja, men

Eftersom det här börjar i Storbritannien på sjuttioalet och till stor del handlar om brittiska serier...

(BILD 2) När man som utomstående träffar på artiklar som den här, från Fortean Times, och betänker att sjuttioalets skräckvåg även nådde Storbritannien (för att inte tala om att Storbritannien redan tidigare var framträdande inom genren), är det lite överraskande att Spellbound verkar ha varit den första faktiskt brittiska (d.v.s. som inte var återtryck av amerikanska serier) serietidningen med fokus på skräck och det övernaturliga. Spellbound slog för övrigt också 2000 AD med omkring ett halvår. (Den första brittiska uttryckliga skräckserietidningen som inte uttryckligen var för tjejer verkar ha varit *Scream*, som kom ut med 15 nummer 1984. Ungefär samtidigt som Spellbound (1976-78) fanns också *House of Hammer/Hammer's House of Horror/Halls of Horror*, men jag har inte fått fram om den kan räknas som en serietidning)

(BILD 3) Dagens ämne är i alla fall skräckserietidningar för tjejer – brittiska Spellbound och Misty, båda från sjuttioalet, och tyska Vanessa, från åttiotalet. Det kommer förmodligen att bli ojämnt fördelat utrymme, för den tidigare forskning som finns är ojämnt fördelad och min tyska är inte bra nog för att gräva fram rätt diskussion på rätt tyska skräckforum. En annan anledning kommer att bli uppenbar när vi kommer till Vanessa.

Innan jag går in närmare på varje tidning kan jag börja med vad mer de har gemensamt och andra allmänheter.

Målgruppen bör ha varit ungefär densamma för alla tre – officiellt för låg- och mellanstadietjejer (7-12), men förmodligen i praktiken mera mellanstadie- och högstadietjejer. Misty #37 hade en insändare från den äldsta kända läsaren – 70 år!

(BILD 4) Mycket av skillnaderna mellan dem (Misty & Spellbound vs. Vanessa) beror nog mer på ”kulturella skillnader” i hur en serietidning ser ut, både till format och innehåll. Jag vet inte när majoriteten av brittiska serietidningar gått över från tidningspapper och -format till vad vi tänker på som normalt serietidningsutseende, men 1983-84 var det fortfarande flera brittiska serietidningar, en del som jag har fått intrycket var stora titlar, som hade det formatet. I ärlighetens namn fanns det också flera som bytt format och utseende (eller sett ut så från start), vad jag förstått inte minst för att konkurrera med andra tjejtidningar som inte var serietidningar (”slicks”, som är en term som inte enbart gäller flickserietidningar.), och min samling är rätt begränsad, men bredvid de samtida tyska, svenska och amerikanska sticker de ut.

Det ska kanske betonas ännu en gång att det här är serier för flickor – det är i allmänhet flickor det handlar om och flickor som gör saker och det är få pojkar som har framträdande roller. Jag har inte satt mig ner och räknat, och det dök upp romantik, men det intrycket jag får är att kvinnlig vänskap spelade en större roll än romantik i Spellbound och Misty. **(BILD 5)** Och i vissa fall, åtminstone i Misty, nästan bokstavlig Systemskap. (Det var, ännu en gång, lite annorlunda i Vanessa.)

(BILD 6) Serierna var kanske inte överdrivet flickiga, men trots att motsatsen ibland antyds var det en hel del av klassiska brittiska flickserieämnen och -miljöer (hästar, ballett, flickskolor (internat och vanliga) etc.), i både Spellbound och Misty, om än med annan vinkling än de brukliga, men jag har inte satt mig ner och räknat på det heller. Det var inte heller bara skräck och spökhistorier, utan science fiction (i Spellbounds fall inte minst Supercats), fantasy och drama/melodrama, många gånger i historisk miljö med gotiska inslag, ingick i blandningen. Gränsen är som bekant inte alltid enkel att dra. Både Spellbound och Misty betonade Mysterier! i sin marknadsföring snarare än Skräck!. Spellbound hade taglines som “The super NEW all mystery story paper for girls” och “The mystery thriller magazine for girls”, och Misty “The best in girls’ mystery picture stories”, “The No. 1 Mystery Paper” och “Not to be read by night!”

Vanessa verkar däremot ha presenterat sig mer uttryckligen som spök- och skräckhistorier, med undertitlarna “Die Freundin der Geister” och “Ein schönes Mädchen im Land der Geister und Gespenster”. Ännu en gång, olika tid och plats, även om inget av avstånden är särskilt stort.

Samtidigt överhopades många av protagonisterna i både Misty och Spellbound av otur, mystiska och skrämmande upplevelser, och olyckliga öden. Misty är särskilt ihågkommen för att det ofta slutade olyckligt för protagonisten, men det var sällan eller aldrig grafiskt. De förlitade sig ofta mer på mystiska händelser och antydda följder än på ren skräck, och det var inte alltid något faktiskt övernaturligt eller magiskt inblandat i vad som pågick även om misstanken och möjligheten fanns.

(BILD 7) Det ska också tilläggas/påminnas att även om Spellbound var först som specialinriktad serietidning så var det inte så att det inte dök upp skräck-, gotik-, science fiction- och fantasyserier i andra brittiska flickserietidningar, vare sig innan, samtidigt eller efter.

(NOT: Judy-omslaget är för övrigt ett exempel på den gotiska genren Women Running From Houses.) Både Spellbound och Misty slogs för övrigt ihop med andra tidningar (Debbie respektive Tammy) och spåren av dem försvann inte omedelbart. (En av följetongsserierna i Misty, The Black Widow, fick en uppföljare i Tammy, medan ett par av de återkommande men episodiska serierna från Spellbound senare dök upp i andra tidningar.)

Det var inte heller så att det var enbart i Spellbound och Misty som de minnesvärda brittiska genreserierna för flickor dök upp. En serie som dyker upp i sådana sammanhang – och som jag tänkt på som att den gick i Misty (trots att det måste ha stått var den gick varje gång jag sett den nämns) – är The Human Zoo, som gick i Jinty från augusti 1978 till januari 1979.

Jinty ska för övrigt ha haft en stor andel science fiction-serier – den har till och med beskrivits som ”specialiserad precis som Misty” – men den gick i så fall inte lika långt med konceptet. (Till exempel ingen motsvarighet till Misty och inga specialinriktade artiklar, och det nummer jag har inte Misty-motsvarande andel science fiction.)

Om serietidningen Spellbound

(BILD 8) Den Spellbound det handlar om här var inte den första Spellbound – Lee Miller & Son gav ut en Spellbound med amerikanska serier från Marvel och Atlas, med 66 nummer från 1961 till 1966.

Spellbound publicerades av D. C. Thomson, med 69 nummer från 25:e september 1976 till januari 14:e 1978. Därefter slogs den ihop med serietidningen Debbie.

Själva tidningen var en antologi på 32 sidor, med (enligt Round) ett i genomsnitt åtta serier, följetongsserier och kortserier, och en eller två *prosa*historier.

Det är svårt att tala om Spellbound utan att komma in på Misty, för mycket av det som skrivits får i bästa fall en underton av jämförelse...

”Till skillnad från Misty...”

”Jämfört med Misty...”

(BILD 9) De mest uppenbara skillnaderna är i innehållet utöver serier. Spellbound verkar ha haft mer av det. Utöver det förväntade, som insändarsida (Spookyspot) och horoskop (Zodicat), kom till exempel ett återkommande inslag där popstjärnor talade om sina spökupplevelser (ex. #11, 13, 15, 17, 33 (två stycken)). Spookyspot handlade nästan helt om egna, släktingars och vänners spökupplevelser.

(BILD 10) Spellbound hade också en klubbsida (1-2 sidor), The Supercats Club, med insändare, korta artiklar och tävlingar. Från och med Spellbound nummer 26 hade Supercats Club-sidorna också monster, tecknade och presenterade av läsarna.

De längre artiklarna handlade ofta om myter, legender och mer eller mindre kända spöken, och överlappade ibland med novellerna. (Det är lite en fråga av om HUR man skriver.)

Serierna skiljde sig naturligtvis också – det är ju därför Spellbound så ofta jämförs med Misty. Spellbounds serier var tamare/mildare än de i Misty, även om vi får anta att de skiljde från de genomsnittliga serierna i D. C. Thomsons andra flickserietidningar, åtminstone vad gäller inställningen till skräck och det övernaturliga. (Det finns ju en anledning till varför Spellbound var en egen tidning med tydlig inriktning.) Spellbound hade huvudsakligen följetongsserier och därmed fler sådana än Misty, och utöver allt annat kan jag tänka mig att även det kan ha bidragit till den tekniskt sett mildare tonen.

Serieexempel

(BILD 11) Den största skillnaden mellan Spellbound och Misty var att Spellbound hade en huvudserie: Supercats. Tidningens klubb var i dess namn (Supercats' Club), med tygmärke och halsband till medlemmarna (Spellbound #3), och serien var med i varje nummer, där den fick mest utrymme (4-6 sidor) och ofta mittuppslaget och därmed de första två sidorna i tvåfärg (och när den inte hade mittuppslaget var det många gånger Supercats' Club som fick den). Supercats fortsatte i Debbie efter sammanslagningen, men jag har inte fått fram hur länge eller ofta – den var med i första numret efter sammanslagningen (#258, 22 januari 1978), men hade försvunnit till hösten (*den är inte med i #292, 16 september 1978, och Girls Comics of Yesterday sätter #270 som möjligt sista nummer*).

Den är också av allt att döma det närmaste en klassisk serie som finns från Spellbound, och blev 2014 föremål för ett återupplivningsförsök där bland annat Fanny Bystedt var inblandad. Serien och karaktärerna var dessutom äldre än Spellbound och dök under namnet The Fabulous Four i årsböckerna för serietidningen Diana redan 1974 (och dök upp i dem fram till 1977). Det finns olika åsikter om vem som tecknade, men det ser ut som att Enrique Badia Romero var inblandad någonstans (annars föreslår den källa som känns mest pålitlig Jorge B. Galvez som huvudtecknare.)

Så vad handlade Supercats om?

Supercats var besättningen på Spaceship Lynx från Cat Patrol, baserade på Moonbase 4:

Helena Miller/Millar, kaptenen, hjärnan och som jordmänniska - den enda av de fyra som saknade superkrafter. Electra, som kunde skapa elektricitet.

Hercula, som var superstark (och påfallande lik Romeros Axa)

Fauna, som kunde byta färg som en kameleont.

De hade rymdäventyr som i allmänhet var lite för korta för att komma till sin rätt. (Jag kan inte komma på något av dem rakt av, men jag minns tankar i stil med "Den här skulle ha behövt ett par sidor till" och "Jag trodde det här numrets avsnitt skulle fortsätta eller bygga vidare på förra numrets.") Serien var huvudsakligen episodisk men hade en del historier uppdelade i två avsnitt (ex. The Doomed Ones i #9-10, River Deep i #68-69)

(BILD 12) Spellbound hade en serie till med fristående avsnitt och återkommande huvudkaraktärer, The Shop at Shudder Corner, som dök upp i två omgångar i Spellbound och senare, ett par år efter sammanslagningen, ett par gånger i Debbie. Den handlade om två flickor, Sheila Hawkins och Jean Marsh, som hjälpte till i titelns affär, en antikvitätsaffär. Deras äventyr, som ofta innebar tidsresor, började efter att Sheila ersatte den trasiga linsen i sin ficklampa med en mystisk glasbit hon hittat.

(BILD 13) Spellbound hade två återkommande horror hosts/skräckpresentatörer med egna serier – d.v.s. de presenterade inte alla serier utan bara "sina egna", där det ingick i konceptet att serien presenterades av dem.

Damien Darke var med fyrtio gånger, och dök senare upp med nya historier i Debbie och Mandy (och ett par andra historier återtrycktes i Nikki och Mandy). Han var i grunden en rätt traditionell skräckpresentatör (fast inte i den groteska änden av spektrat hos Crypt Keeper & c:o) som presenterade historier utan annat tema än att han presenterade dem (och att de passade i Spellbound) och sedan kommenterade vad som hänt som avslutning.

Miss Hatherleigh tog hand om Cremond Castle/Hall i ägarnas frånvaro (den nuvarande Earlen av Cremond sades föredra varmare klimat) och de historier hon presenterade och kommenterade – tolv stycken, och ett par i två delar – handlade om slottet och släktens historia.

(BILD 14) Men huvuddelen av serierna i Spellbound var följetongsserier. De är lite för många för att det ska vara meningsfullt att rabbla upp allihop, så i brist på utpekade eller erkända klassiker tänkte jag som hastigast ta upp de följetongsserier som jag (i skrivande stund) kommer ihåg från min genomläsning, och vad de handlade om, utan att titta på mina anteckningar. (Skillnaden mellan ”Jag kommer ihåg den här” och ”Ja, nu minns jag den”.)

I Don't Want To Be a Witch (#1-15)

Vars huvudperson hade en faster/moster som var en (ond) häxa och som, eftersom huvudpersonen ärvt magisk förmåga, ville att hon skulle gå i hennes fotspår.

Poison Penny (#16-26)

Som utspelar sig på en internatskola där de andra eleverna mobbas och utpressas av Penny Benson, som påstår sig ha övernaturliga krafter.

Revenge of The Black Swan (#11-19)

Där en ung kvinna som flyttat till sin moster/faster i en by på landsbygden finner att inte bara är mostern/fastern försvunnen utan byborna vill inte ha henne där heller eftersom det också stör deras planer.. Hon får hjälp av en mystisk svart svan.

The Nine Lives of Kitty Foster (där jag kom ihåg handlingen men inte titeln) (#61-69)

Som handlar om en ung kvinna som tvingas uppträda som maskerad stuntmotorcyklist, medan den man som förmodas vara under masken och får all äran tänker ut allt farligare stunt. (Ett traditionellt brittiskt flickserieupplägg i annorlunda miljö.)

(BILD 15) Slutligen, en som jag vill minnas att jag i alla fall sett nämnd flera gånger (och, precis som med The Human Zoo från Jinty, tänkt att det var i Misty den gick fram tills nu när jag fick anledning att kolla upp det).

Village of Fear (#42-52)

En serie som KAN ha fastnat i folks minnen främst för att byn i fråga heter Fearton... (min samling har en lucka däromkring, så jag har bara läst ett avsnitt). De synopsis jag har sett har varit lite vaga på vad som pågår, mer än att det är något mystiskt/oroväckande och verkar inbegripa jättefladdermöss.

Och det är bara en liten del av alla de följetongsserier som hann dyka upp i Spellbound, trots att tidningen bara gavs ut under lite mer än ett år.

För de som känner sig nyfikna och inte har något emot spoilers ser det ut som att alla följetongsserierna från Spellbound (och Supercats, The Shop at Shudder Corner, Damien Darke och Miss Hattersleigh) finns presenterade på bloggen Girls Comics of Yesterday. (I skrivande stund var det senaste Spellbound-Misty inlägget den 16 september och handlade om Spellbound-serien The Strange Ones.)

Om serietidningen Misty

(BILD 16)

Misty publicerades av Fleetway och kom ut med 101 nummer från fjärde februari 1978 till 12 januari 1980, för att därefter slås ihop med serietidningen Tammy. Den skapades efter en idé av Pat Mills och fick sitt namn från Clint Eastwood-filmen *Play Misty For Me* (Mardrömmen, på svenska). Enligt historien (och Mills) var titelvalet för att det skulle antyda mysterier (*suggestion of mystery*) snarare än skräck så att föräldrarna inte skulle bli upprörda och hindra sina barn från att köpa tidningen.

Misty var också en antologi på 32 sidor, men med större andel kortserier (i allmänhet på fyra sidor) och mindre icke-serieinnehåll än Spellbound, men mer (fyr)färg och lite mer tematisk vinkling på icke-serieinnehållet – eller kanske snarare mindre som inte passade ihop med temat. Det borde inte komma som en överraskning att Misty hade en insändarsida (Write to Misty), horoskop (Star Days), ”sanna spökhistorier” inskickade av läsarna (These Misty Isles, start #12), och längre artiklar om, inte bara myter, legender och mer eller mindre kända spöken, (BILD 17) utan även andra ”relaterade/relevanta” ämnen från det i flicktidningssammanhang inte ovanliga som drömtydning (#2) till sådant som giftiga växter och svampar (#33)

Till skillnad från Spellbound är Misty en erkänd klassiker, med serier som getts ut i nytryck i modern tid. Det är svårt att komma ifrån tanken att Pat Mills inblandning spelar en roll i detta (en kombination av vad han gjort mer och att det finns ett serieskaparnamn som otvetydigt kan kopplas till tidningens grundande?), för även om han själv snart gick vidare till andra projekt, så var Misty hans idé.

(BILD 18) Det är lite en hönan och ägget-situation, men de respektive förlagens inställning kan ha spelat en roll också.

Medan Spellbound inte kom med några specialalbum eller årsböcker och, fränsett ett par serier som gick i repris eller dök upp med ett par avsnitt i andra serietidningar, verkar ha sjunkit ner i glömskan även hos D. C. Thomson efter sammanslagningen med Debbie, hade Misty Holiday Specials 1978, 1979 och 1980 och annuals 1979-1986, och 1986 kom en kortlivad *reprinttidning*, Best of Misty.

2009 gav Egmont, som då hade rättigheterna, ut en ”Special Souvenir Issue” 2009 och förra året gav Rebellion, som nu har dem, ut ett första samlingsalbum med följetongsserier, Det andra ska komma nu i november 2017.

Man får anta att Spellbound bidrog med inspiration, om inte annat så tanken på att kunna göra det bättre, och två andra av Fleetways serietidningar – Jinty och Tammy – hade haft historier med samma upplägg (”the dramatic ’cry and scare’ story genre”, Brewer) även om Misty sedan skruvade upp skräckelementet mera.

Hursomhelst blir det lätt att folk talar om Misty som helt unik, ensam om sitt tema, vilket också gör det lätt att tänka att Misty är den äldre av tidningarna (i den mån man ens tänker på Spellbound).

En sak som återkommer i beskrivningar av Misty är att tidningen framstår som mer entusiastisk/helhjärtad i sitt fokus på skräck och det övernaturliga. Den gick inte minst in för det gotiska i design och estetik, motiv och typografi. Vad gäller historierna gick Misty väl så långt och *all-in* som den kunde med tanke på målgruppen, eller snarare målgruppens föräldrar. Med detta följer ofta uttalanden om Mistys ointresse för/avståndstagande från traditionella brittiska flickserieämnen, men det är som sagt en sanning med modifikation, för även i Misty dök det upp klassiska teman och situationer som hästar, tjänsteflickor och internatskolor. Det var inte heller enbart och renodlad skräck i Misty, men jag är inte tillräckligt bevandrad i ämnet för att komma på rätt svenska och litteraturvetenskapliga termer... Uncanny? Unheimlich? (BILD 19)

Men det folk särskilt återkommer till när de pratar om Misty är hur ofta historierna (kortserierna) inte hade lyckliga slut.

(BILD 20)

<https://www.theguardian.com/books/2012/aug/18/jinty-misty-girls-comics-dandy>

Steve Cole, author of the Astrosaurs series of kids' science fiction books, "Misty was hardcore and scared the hell out of me: not just for all the ghosts, zombies and eerie beings that haunted its pages, but because its stories eschewed happy endings with a bitter relish. The heroines, or usually antiheroines, who populated its strips and text stories had only to betray the tiniest fault or foible and that was it – they would die horribly, or be disfigured, or be transported to an unholy realm of evil. Redemption came rarely to these unfortunate schoolgirls."

Kortserierna i Misty bekände sig många gånger till den moralistiska grenen av skräckgenren – de som möte ett olyckligt öde hade i allmänhet gjort Något för att bli straffad på detta ofta passande sätt. Det var kanske inte alltid helt förtjänat eller proportionellt:

#39 i Dressed To Kill var det straffvärdiga brottet att delta i en maskeradtävling med köpt dräkt (utan att tala om det)... och kanske att inte tro på det övernaturliga... eller att tänka hämnas på den som skvallrade om vem som slog sönder fönstret till lärarrummet... men "straffaren" Brenda verkade ha planerat det hela utan att känna till något av det

#71 i Fancy Another Jellybaby är det att äta för många Jelly Babies, BARA Jelly Babies. (Hur den lokala godisaffären tillverkar sina fantastiska jelly babies och varför de är så lika försvunna klasskamrater är bara en bisak och kan ha varit en dröm.)

Men det är ju en smakfråga och läsarna älskade det uppenbarligen (och när det var aktuellt fanns det de som uttryckligen pekade på de moraliska budskapen). Som ett sidospår kan nämnas att det dök upp flera kortserier på djurplåger temat, inkluderande djurförsök, jakt och fiske.

(BILD 21)

Julia Round sammanfattar i artikeln Misty, spellbound and the lost Gothic of British girls' comics Mistys serier sålunda:

<http://www.palgrave-journals.com/articles/palcomms201737>

Misty's one-shot stories provide clear moral guidance and inflict grotesque and abject punishments on those break the rules. But it also uses its serials to interrogate issues of control, authority, and self-value and offers a strongly subversive message that celebrates female power and openness as brave girls are enabled to defeat a host of evils.

Innan jag går vidare till själva Misty...

SIDOSPÅR:

(BILD 22)

#44 tävling och tekniskt sett reklam: Build a Dragon, med anledning av Pete's Dragon –arrangerad/sponsrad av... Polyfilla. Det dyker inte upp någon reklam för smink i Misty, men det dyker upp reklam för spackel... Jag tror inte det fanns någon tanke bakom och jag tror inte spackel används i det sammanhanget på engelska, men det känns som ett upplägg...

Bilden man får av den tänkte äldre Misty-läsaren är mera av någon som använder ordet spackel om andras sminkning än av någon som är jätteintresserad av smink och mode.

Om figuren Misty

(BILD 23)

Om vi ska tala om tydliga skillnader mellan Misty och Spellbound utanför serierna har vi själva Misty.

Misty, figuren, är sannolikt en annan anledning till att folk minns Misty tidningen, även om hon egentligen inte gjorde mycket mer än att presentera varje nummer i en ledare och svara på insändare.

Så vem var Misty?

Rent praktiskt skapades figuren av Pat Mills, som, som sagt, uppkallade henne (och tidningen) efter Clint Eastwood-filmen *Play Misty For Me*. Utseende-/designmässigt skapades Misty av illustratören Shirley Bellwood, (som dog 2016, 84 år gammal) som delvis baserade henne på sig själv som ung och även gav henne en katt identisk med hennes egen.

Misty var en mystisk ung kvinna, ett dimmornas barn, som tillsammans med sin katt höll till i Cavern of Dreams (jag är osäker på om hon faktiskt bodde där). Det kan tolkas som att det är hon som presenterar allting i tidningen – att det är hon som säger allting som står i textrutorna – men det känns som att övertolka saker och jag har inget minne av att hon i tidningen någonsin gick in och presenterade, än mindre avslutningskommenterade och förklarade, enskilda historier.

[http://britishcomics.wikia.com/wiki/Things_said_by_or_about_Misty_\(Character\)](http://britishcomics.wikia.com/wiki/Things_said_by_or_about_Misty_(Character))

Dr Julia Round: "She is a companion and role model for readers and she doesn't just frame stories in a few panels or appear within them. The letters page of the comic was overwhelmed with readers wanting to know more about her, dedicating poems to her, and expressing their admiration and love. I loved the welcome she gave on the inside covers, which perfectly set the tone for each issue by inviting us to journey into her realm with her." *2000 AD* prog 2011 (published January 2017).

Serieexempel

En sak som Misty saknade var en huvudserie – Misty hade ju ingen egen serie och var inte aktivt inblandad i seriernas framförande. Ett par av följetongsserierna fick uppföljare och i dem återkom naturligtvis karaktärerna, men den enda fasta serien var skämtserien Miss T.

(BILD 24)

Miss T, skriven och tecknad av Joe Collins, var en häxa av oklar ålder – hennes lika långa närmaste människovän framstår oftast som ovuxen, men de tydligare vuxna som dök upp var i ungefär samma storlek. Serien var med i alla nummer av Misty utom sex (i vilka den ersattes av Wendy The Witch), och fortsatte eller återkom som The Crayzees i Tammy efter sammanslagningen. I nummer 91 fick Miss T hålla ledaren eftersom Misty var upptagen.

Två andra skämtserier dök upp i Misty-sammanhang, i årsböcker och specialalbum

Wendy The Witch, som tillfälligt ersatte Miss T, var en häxa i tydligare, låg- eller mellanstadie-, ålder än Miss T, tecknad i vad jag tänker på som ”brittisk skämtseriestil”

Och

Cilla The Chiller (med undertiteln Our Schoolgirl Spook), som var en spökflicka från otydlig dåtid, nu det lokala spöket på ett slott/herrgård. Serien dök tyvärr aldrig upp i själva tidningen Misty utan bara i årsböckerna.

Följetongsserierna i Misty var inte lika många som i Spellbound, men några har blivit återutgivna i album (så nyligen som november 2017) och det är flera som uppnått åtminstone klassikernivån ”det här är en av de följetongsserier som gick i Misty” (och som väl har framgått har tidningen Misty själv uppnått en viss klassikernivå). De publicerades fyra sidor åt gången i tioalet avsnitt. Ett par exempel:

De två som fastnat i minnet som ”de som alltid nämns i Misty-sammanhang” är The Cult of The Cat och The Sentinels.

(BILD 25)

The Cult of The Cat, i Misty #1-12 (med uppföljaren The Nine Lives of Nicola, #53-64), där en grupp som dyrkar den egyptiska kattgudinnan Bast försöker rekrytera huvudpersonen, gudinnans utvalda blivande översteprästinna, och allting förmodligen gått smidigare om de tänkt på att tala om vad som pågick innan hon började förvandlas.

The Sentinels, också i Misty #1-12, där huvudpersonen och hennes familj flyttar in i en i övrigt övergiven skyskrapa, som visar sig vara en port till en annan värld, där Nazisterna vann Andra Världskriget.

(BILD 26)

De två som var i det första albumet i den nuvarande återutgivningen var Moonchild och Four Faces of Eve, och det är inte orimligt att anta att det finns en anledning varför de blev de första.

Moonchild, från Misty #1-13, som var en Carrie-inspirerad historia om en mobbad flicka med psykiska krafter som hennes stränga och grymma (*abusive and oppressive*) moder påstod att hon ha ärvts från sin häxa till mormor.

Four Faces of Eve, i Misty #20-31, som handlade om en ung kvinna med minnesförlust och mardrömmar om ett par andra unga kvinnors dödliga olyckor.

Till sist två som kanske inte är de mest klassiska, men som jag gjorde särskilda anteckningar om vid genomläsningen: The Silver Racer-Back och A Leap Through Time.

(BILD 27)

The Silver Racer-Back, från Misty #83-91, som var en sportserie där huvudpersonen – en simmare – närmast tvingades på titelns simdräkt för större framgång. För de som minns den serien var det lite en Benny Guldfot-variant, med galna vetenskapsmän och en huvudperson som faktiskt var bra på sin sport utan magisk hjälp.

A Leap Through Time, i Misty #30-36, fick ett förord i form av en artikel om livet i minoanska Kreta och vars huvudperson började skifta mellan det och nutiden, och gick från att vara en blyg bokmal till en våghalsig gymnast.

(BILD 28)

Men de serier som Misty är mest känd för är kortserierna. Det blev drygt 400 stycken under Mistys utgivningstid (årsböcker och specialalbum med räknat), så jag kan inte räkna upp och sammanfatta alla – och lyckligtvis finns det folk som redan gjort det – men som alltid finns det de som är jämlikare än andra. På förfrågan lyfte Julia Round fram tre stycken som särskilt populära/ökända: *Roots*, *The Family* och *The Pet Shop*.

(BILD 29)

I *Roots*, från Misty #1, skickas huvudpersonen till sin far-/morfar i byn Evergreen och noterar mystiska företeelser som att byborna står ute i regnet nattetid och att ingen har dött där på årtal.

I *The Family*, från Misty #6, blir huvudpersonen retad i skolan – de säger att hennes pappa är en galen vetenskapsman som bygger monster – och blir nyfiken på vad det är han håller på med.

I *The Pet Shop*, från Misty #24, låter huvudpersonerna en nyinköpt mus dö i ett labyrintexperiment och återvänder sedan till djuraffären för att ersätta den.

Och som avrundning, en av de mindre klassiska, men ännu en gång en som jag gjorde en anteckning om när jag själv läste igenom Misty – och som är ett exempel på att inte alla kortserierna slutade otrevligt för huvudpersonen.

Hunt The Ripper, från Misty #54, utspelar sig under sent 1800-tal och sammanfattas kanske bäst med en spoiler: Jack The Ripper vs. Dracula (båda förlorar).

Om serietidningen Vanessa

(BILD 30)

För en rättvis bedömning av Vanessa krävs det egentligen/förmodligen att man är mer insatt i åttiotalets tyska seriemarknad och speciellt de andra tyska skräckserietidningar som gavs ut samtidigt som Vanessa, som Geister Geschichten (1980-83), Gespenster Geschichten (1974-2006) och Spuk Geschichten (1978-1995). Eftersom jag fick min Vanessa-samling till fyndpriset 500 Euro tror jag ni kan räkna ut det praktiska problemet inför något som inte är i nivå med en doktorsavhandling.

Vanessa – Die Freundin der Geister var en tysk serietidning som gavs ut av Bastei 1982-1990, med sammanlagt 215 nummer. Sedan blev serier från tidningen återutgivna i större format/Grossbände 1990-1991, med 26 nummer och med annan ordning på Vanessa-serierna och annat urval av biserierna (det var med andra ord inte bara de gamla tidningarna återutgivna i nytt format). Till detta kommer två specialalbum, 40 pocketar (Det är inte helt klart för mig om de är serier eller inte) och tolv ljudböcker/hörspiel.

Grundtidningen Vanessa – Die Freundin der Geister hade 32 sidor per nummer, med en längre avslutad serie, ett par kortare, ofta en artikel eller en novell (ibland två eller en av varje), och ofta en poster. På framsidans insida presenterade Vanessa sig och sin serie, (BILD 31) och på motsvarande plats i andra änden av tidningen fanns Die Violette Seite – också den presenterad och kommenterad av Vanessa själv – med brevvänner och fan-art (inte bara av Vanessa eller annat från tidningen). I storformatsversionen (Vanessa – Ein schönes Mädchen im Land der Geister und Gespenster) fanns Leilas magische Seite, med artiklar på ockulta ämnen/teman och presenterade som skrivna av en Riktig Häxa (med vinjettbild).

(BILD 32) En sak som slår en när man läser Vanessa hur brittisk den var till innehållet...

Frånsett huvudserien Vanessa kom de serier som kunnat identifieras från brittiska tidningar som Misty, Spellbound och Tammy – och tidningens översättare tillhörde inte den skola som tycker att, till exempel, en serie som läses på tyska ska ha tyska personer och platser om det inte är uppenbart omöjligt (det hände att personer bytte namn i översättning, men de förblev engelsklydande). Huvudserien, som vad jag förstått var gjord direkt för tidningen och tyska marknaden, utspelade sig också i Storbritannien med engelska huvudpersoner. (Och man kan jämföra med hästserien Wendy, som skrivs eller skrevs av en brittisk författare för en tysk tidning, men Wendy själv är född och bosatt i Tyskland, och var länge svenska i den svenska tidningen.)

(BILD 33) Novellerna hade i början samlingstiteln Wahre gespenster-geschichte aus England, även om platsnamn som St. Haggis Street (i Inverness och Vanessa #1) och Dafthead får en att tveka på hur Wahr de är. Längre fram kallades novellerna Geschichte zur Mitternacht eller Mitternachtsgeschichte, om än inte lika regelbundet, men det dröjde till Vanessa #176 innan det dyker upp en där namnen framstår som tyska snarare än engelska och de platser som nämndes inte var brittisklydande.

Av de omdömliga artiklarna om spöken var det bara ett fåtal som inte handlar om brittiska spöken. Några artiklar om tyskspråkiga spöken dök aldrig upp och det närmaste på den punkten var en artikel om Usgorod i Karpaterna, som jag misttänker är Uzhorod i västra Ukraina (den officiella tyska transkriberingen är Uschorod och dess påstådda tyska namn Ungwar, men de kan ha använt en gammal källa), och dess lokala legend. Ett antal av artiklarna var ursprungligen från Misty.

(BILD 34)

SIDOSPÅR:

Misty #27 Phantom of the Highway, artikel om highwaywoman, Catherine Ferrers of Markgate, översatt i Vanessa #131. En kortserie som sannolikt var inspirerad av samma historia dök upp i Spellbound #11 och Vanessa #204 (The Ghost of Haunted Heath/Die Reue der Geisterfrau).

(BILD 35) Men Vanessa hade artiklar som måste ha tagit visst forskning- eller journalistsarbete, som en artikelserie om vidskepelse, folktro och fakta om olika växter – ormbunkar (#99), orkidéer, lavendel, gardenia och viol – och det med tyskt perspektiv, eller artiklar om teatersmink (#108), masker och hur man gör en gipsmask (#82).

(BILD 36) En långvarig artikelserie, som om inte annat visar att Vanessa hade en annan attityd än Spellbound och Misty, började i Vanessa #85: Berömda kärlekspar. Den inleddes med Romeo och Julia, och höll sig huvudsakligen till förfluten tid och mytologi, men i #89 var paret Charles och Diana och i #116 Kungen och Silvia. Sista paret ut var Edward VIII och Wallis Simpson i #130

(NOT: Min scanner är aningen för liten så jag visar upp tidningar istället.)

Men det som det som annars verkar betonas om Vanessa tidningen är dess posters. De var inte riktigt ett fast inslag – det enda som var med i varje nummer var serierna, presentationen och die Violette Seite, men tillräckligt ofta för att man ska minnas det som En Sak Som Var Med I Vanessa. Inte minst för att det inte var tal om några idolporträtt (om man inte räknar Vanessa) eller foton på gulliga djur, utan många gånger oljemålningar, som Vanessas Wikipedia-artikel uttrycker det ”*im Stil der klassischen Schauerromantik*” (dark romanticism), och ofta med en dikt. (Det är också dem man minns.) Flera var tydligt uttryckligen gjorde för tidningen eftersom de föreställde seriens huvudpersoner.

Den första postern var rätt tidigt (Vanessa #5), men det dröjde ett tag innan de blev ett återkommande inslag, och i den form/stil som folk verkar minnas.

Om figuren och serien Vanessa

(BILD 37)

När det gäller innehållet är den stora skillnaden gentemot Misty och Spellbound att Vanessa hade en faktisk titelserie och fast huvudperson, Vanessa.

För att utgå från den informationen om Vanessa som gavs i varje nummer av tidningen och inte gräva ner sig i detaljer som dök upp i historierna.

Hon heter Vanessa Bunburry och bor med sina föräldrar i Essex, på slottet Westwood Manor som ärvt från mammans onkel. De har en hushållerska, Mrs. Haggion, och en butler, Brady – de följde med slottet, började som lite skurkaktiga (de letade efter en gömd skatt) – jag tror inte Haggion helt slutade med det – och stod för komedin. Den siste personen i det fasta persongalleriet var Harold, en med Vanessa jämnårig kille och spöke från 1500-talet.

I första avsnittet fick Vanessa en amulett av Harold för att frammana honom, men den verkar ha försvunnit rätt snart och någon närmare förklaring till varför just Vanessa träffade på alla dessa spöken och monster tror jag aldrig gavs

Förutom sin egen serie presenterade Vanessa sig själv, tidningen och serien, höll i die Violette Seite och presenterade ibland kortserier, även sådana som inte haft en värd i original.

I början var Vanessa inledande presentationen på framsidans insida lite mera horror host-inspirerade (och inte minst Misty, får man anta), men ganska snart (#15) blev den istället en mer allmän presentation av själva serien Vanessa, utan närmare försök att låta mystisk, spöklig eller olycksbådande (*sinister*).

Vanessa-seriens avsnitt varierade i längd – ett par gånger var den numrets enda serie, ibland så korta som åtta sidor, och runt hälften av tidningens sidor verkar ha varit det normala. Frånsett ett par gånger, när den reducerades till ramberättelse ((#144 Die Geschichte vom verhexten Dorf) eller tillfälligt ersattes helt (#146-147 Wenn die Mumie erwacht). Serien hade, som kanske framgått, fler och tydligare övernaturliga element än serierna i Misty och Spellbound, men den var mindre tydligt i genren skräck.

Inget av avsnitten fastnade vid första genomläsningen

Serieexempel

(BILD 38)

Som sagt var alla identifierade biserier brittiska och hade tidigare publicerats i brittiska serietidningar. **Scharlotte Schock** – Miss T från Misty och The Crayzees från Tammy – var länge ett återkommande, om än periodvis sporadiskt, inslag, och dök upp första gången i Vanessa #9 och sista gången i #194.

Scharlotte Schock ersattes ett tag (#82-#107) av Gespensterschule, som för säkerhets skull var **Scharlotte Schocks Gespensterschule**. Den handlade om precis vad det låter som. Efter mycket arbete utfört av andra blev den till sist identifierad (det finns MÅNGA brittiska spökskolskämtserier*) – i original hette den The Ghosts of St. Gilda's. Vilka tidningar den gick i är outrett, men de identifierande stripparna var i en June and Pixie Holiday Special från 1973-74.

(*Fright School, The Girls of Grimley Grammar, Strange Hill...)

Som redan nämnt kom åtminstone de kortserier som identifierats från brittiska tidningar som Misty, Spellbound och Tammy, och det är sannolikt att resten av dem också kom därifrån. (*Tammy lades för övrigt ner 1984.*)

(BILD 39)

De tre klassiska kortserier från Misty som nämndes tidigare dök upp i Vanessa också

Roots, som blev **Feste Wurzeln**, i Vanessa #43

The Family, som blev **Judys letzter Schritt**, i Vanessa #4

och

The Pet Shop, som blev **Ein Herz für Tiere**, i Vanessa #23

Bland kortserier från Spellbound som dök upp i Vanessa, finns flera (åtminstone hälften) av Miss Hatterleighs historier från Cremond Castle – och de behöll för det mesta Miss Hatterleigh som presentatör istället för att ersätta henne med Vanessa. För att ta exempel där den engelska versionen inte är någonstans i luckan i min Spellbound-samling.

The Forgotten Music Box (#42) blev Die vergessene Spieluhr i Vanessa #47; och

Mary, Mary (#68) blev Setz dich nicht auf diese Bank! i Vanessa #198, med Vanessa inklipt som presentatör och ersättare för en textruta.

(BILD 40)

Även några följetongsserier dök upp i Vanessa, som andraserie eller tillfällig ersättare för Vanessa.

Till exempel:

When The Mummy Walks..., från Spellbound #1-10, ersatte den ordinarie Vanessa-serien i Vanessa #146-147 som Wenn die Mumie erwacht. Den utspelade sig i viktoriansk tid och huvudpersonen fick jobb som assistent (assistant curator) på Granville Museum, där hon snart upptäckte att något var på gång i den egyptiska samlingen.

(BILD 41)

Den tidigare nämnda **The Cult of The Cat**, från Misty, som i Vanessa #101-108 blev Die Katzengöttin **Nightmare Academy**, från Misty #65-76 och som i Vanessa #135-146 blev Das Geheimnis von Knightsfair, utspelade sig på en mystisk och vid första anblicken övergiven internatskola med klasser på nätterna, sömn på dagarna, konfiskerade speglar, och en rektor vid namn Miss Nocturne.

och

The Cats of Carey Street, från Misty #30-40, som blev Die Katzen von Carey Street i Vanessa #159-169, där mystiska katter hjälper huvudpersonen och hennes far-/mormor mot en skum byggherre (och The Man i allmänhet) som vill riva kvarteret där den senare bor.

(BILD 42)

På svenska

En del serier från Misty, Spellbound och Vanessa har dykt upp på svenska.

The Cult of The Cat publicerades i Date julalbum 1984 som Kattdyrkarna.

I åttiotalets Barbie-serietidning, som hade ett par serier med etiketten Spökspecial och samma fladdermus-och-fullmånesymbol som Misty använde, hade åtminstone en serie från Misty – The Long Ride of Laura Lee (Misty #71). Men eftersom jag inte har en komplett samling av Barbie-serietidningen och inte har haft tillfälle att gå till Seriearkivet och jämföra serierna med Julia Rounds lista kan jag inte säga om det var fler eller om de andra istället var från efter sammanslagningen med Tammy.

I den kortlivade – sex nummer – Samantha från 1989 gick kortserier från Vanessa (däribland några som presenterades av henne, vilket är hur vi hamnade här), vilket vid närmare eftertanke inte var SÅ konstigt eftersom titel- och huvudserien också kom från en tysk serietidning som gavs ut av Bastei: Biggi. (Serien som på tyska blev Biggi hade för övrigt dykt upp på svenska tidigare, som Patty i Ung och kär, men det kan diskuteras om det verkligen var fortfarande samma serie eftersom så mycket hade förändrats.)

Redan innan dess dök ett par brittiska skräckflickserier upp i svenska tidningar, till exempel i Stella (1973-75), som var för tidig för att kunna få något material från Spellbound och Misty, men ett tag i början hade fantasy- och skräckserier som ett fast inslag. (*Eftersom de flesta av de serierna i sig inte var skräckflickserier tänker cynikern i mig att de ursprungligen var från Vampirella.*) En del skräck, science fiction och fantasy har dykt upp i andra svenska flickserietidningar (som Linda och Serieträff), men jag har inte hittat några fler som kunnat spåras till Spellbound, Misty eller Vanessa.

Avslutning

Man kommer inte heller ifrån att Spellbound och Vanessa framstår som mer vanliga flickserietidningar trots liknande (och i vissa fall nästan identiskt) innehåll.

Å andra sedan hade jag redan innan jag började fått Mistys unikhhet inpräntad, så det är inte omöjligt att jag därför bedömer dem olika.